

מסורת הש"ס

(א) לעיל טו: יז: זח: זכח: סב: [נתקמן נח: סוטה טו:]; (ב) עיין לעיל במתמנין דף מג: מה שנתכת על הגילוף; (ג) [נ"ל עולה]; (ד) [נ"ל ויוד]; (ה) [תוספ"י פ"ב ה"י]; (ו) [נתוסף למהל]; (ז) [נעיל ג.]; (ח) [נעיל כד:]; (ט) [זכחיס סה: מנחות כ.]; (י) [ינמות סח: סט: עב. סוטה כח: סנהדרין כח: נח: מנחות נח: פו:];

תורה אור השלם

1. ולקח מלא התחזקה חזלי אש מעל המזבח מלפני יי ובלא חפזיו קטרת סמים דקה וזבירה מבית לפרכת:
2. וישחוק ממנה הדק ונתתה ממנה לפני הערת באהל מועד אשר אעזר לך שמה קדש קדשים תהיה לבב: שמה לו לו
3. צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העלה הוא העלה על מזודה על המזבח כל הוללה עד הבקר ואש המזבח תוקד וקרא ר ב
4. והאש על המזבח תוקד בו לא תבכה ובער עליה הבקר וצעים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: וקרא ו ה
5. ונתנו בני אהרן הבחן אש על המזבח ועורבו עצים על האש: וקרא א ז

גליון הש"ס

גמ' ובה שחזבו: מ"א י טו: שם ובה סגור: מ"א י כא: שם ובה פרוים: ד"ע ג ו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משום כבודו של כהן גדול להרבות משיעמו:

תוס' ישנים

[עידן] על עקובה על קטרת ולבנים וחמלים שנגע טבול יום נתקלמן שספל את כולן. וי"ל שאין כל שער מקדשין של מדעת, כן מירן רבינו יעקב. אבל קשה לה"ר אלחנן והא פלוגתא דאמוראי היא בכוסה פרק ט"ג וערכה [ג, א] כי כלי שרת מקדשין שלא מדעת אי לא, ונפיק דמנחת [ו, א] ים שאמר על ברייתא זאת אומרת כלי שרת מקדשין חסא אומרת אין מקדשין, אבל פלוגתא דתנאי מהא לא אשכחן בהדיא, והמשנה נריך לתרן אליבא דרסולא, מימי כיוון שמתקנת בברייתא הוא כהן, אין לתוש. ועוד יש לתרן דמיירי הכא שהמתנה על כסף אינה כל שרת כי אם השניה שהיא מערה לתוכה. אבל קשה לרננו אלחנן [דהא מוצח מקדש את דבר הראוי לו. ורבינו נסים גאון מירן דבריאלמן] בפרק בתרא דתגיגה [פ"ג ה"ב] מוקין לה (דכרי) [דריין] עקובה גתלמס על גוי הכפורים ענה היה חוסה ומכניס (ומיה)

[ומהם] לא מכבד למהו. והכי איתא בירושלמי דתגיגה גתלים מאי א"ר אבין תפטר גתלמס של יום הכפורים שגמה שהוא חוסה הוא מכניס, אבל של כל יום לא, כדיתן תמן [תמיד פ"ה מ"ה] תפסור (ב)קב גתלים היה מכבדו למהו, ואיתמר נמי מפני שנקוק לנליון, פי' מתחת וז' וכן שיהא כליון מנרפתן, אבל מתחת של (והב) [בספ] שאינה כליון לא מנרפתן. ורבינו אומר כי [אפשר] לפרש בירושלמי,

גתלים מאי, והוא תופק את כולם כיון שאין זריכין לכלי דהא תפסור מהא לנאך אע"פ שאין קדושין, ומוקין לא בשל יום [הכפורים] והוא הדין למתנה שניה של כל יום, אלא מילתא דספקא ליה [נקטן] ואע"ג [דאמרינן] בפרק בתרא דתגיגה דמדרכנן מנאך אע"פ שאינו נריך לכלי,

דרבינו [נסמן] אינה קושיא דלין כהן הפסד קדש כן שאין ההקדש נריך להם, וכדי שמהא השניה מלאה יפה תקטן לתות בגדולה ולערוט נקטנה. במבבין אאמה. וא"ת והא קא עבר משום לא מכבד ואמרינן בסוף פירקין [מו, ב] דמודיר גתלת מעל גבי המזבח ויכנה קייב. י"ל דלרנא חמי שפיר דפטור לקמן היכא דתקיה למנאמיה הוצרך לשפסו ולפסור על הריפסה. אי נמי השפיה אינה כיצוי ולאחר שכבו שמה היה מסוכן למהו. [ומיהו] הא ליכא למימר דא"כ [הא] דקתמי בתמיד [ג, א] וזכתיא כוסה עליו שפכתו, אשילו בתול נמי כיון שלא יכבד יכוו כהם שהולכין ויוסיפס על הרפסה. ועוד אומר ה"ר אלחנן כיון שנעשית כל מנאח אין כהם עוד כולל חיסור לא מכבד. בבא יום א"א חיה נשחק. פירש רש"י כמין טעמה. ורביא פירש כמו נתקן, וכן פר"ח. וביבא ראהי מנכרשית רבה [פ"ג, ו] שמתה יכ לה נשחק שנאמר לשמש שם אהל כהם, ואמרינן נמי הקבוצ"ח מערעל חמה מנרשתיקה. ורביא' הביא ראהי מן הירושלמי [פ"ד ה"ד] דגרים בכל יום לא הוא נרתק היום היה לה נרתק כדי שלא יכווה, נראה פירושו לפי שמים ידה מתמחם מן הגתלים דמתנת אמרינן [פסחים עד, א] דחם מקלמיו חם טולו ולפיכך עושה נרתק שמונדל מן הכלי, ופריך והלא חולץ, ומשני קובעו בתמחור.

היום עו"שם באבוצע. כהן רית ביש אבז וסגן שעולים עם כהן גדול או שאר כהנים לביעוי להפך בנזירא או שום נזיר.

לגמרי דמוקין לה בפרק (שני) [משעין] דזוחמ"ס [פו, א] בשירי, אבל היכא שלא נתעבלו כלל לא משוי חלות עיכול. ועוד דלעיל מיירי בפקטו מעל המזבח אבל לא פקטו נשרפין שם לגמרי כמו שעשית דהאיברים שגן לא האש נשרפין למחר. אלא איימר קד הצתת אלייתא שיא תתא אלא בראשו של מזבה. והכן דכתיב בנתינת אש, פי' רש"י דקמ"ל שלא זרקס וז' על המזבח. ואין שאן כהן להקשות לפני מלך בשר ודם אין עשוק מן כו'. ורבינו אומר [ד]בפ"ב דזוחמ"ס [יח, א] דרשין מויה כהן כבאיטו. וא"ת לר' יהודה אמתי אינרטיך מתי קרלה, מהאי קרא דזונת מפיחן כולה מילתא דכתיב ביה כהונה וראשו על מזבח. וי"ל דעל המזבח דהאי קרא אמא לרשא אחריטי. ורבנן וי"א דרשי. פי' ר' יהודה ור' יוסי. מה שנקשים דר' יהודה [הא] דרש וי"א הכא ובעלמא (הא) דרש להו פירשמי בטסעדרין ובערכין ובתמורה.

שדומה לפו. מלהיז כמרגלית: שנטווה כחוט.

כל ההנווים נמרגוים. שאין מכר לוהב אחר מפני זה: סניא נמי הכי. דעל שם שדומה לרם הפרים נקרא זהב פרוים דבזרי הימים (ב ג): והלא כבר נאמר. בשל כל ימות השנה ושחקת ממנה הדק:

אלא דרך ימין. שהוא למורח שהרי

הכבש נדרוס לכך עולה במורחו של כבש שסמוך ליפנות ימינן:

משום כבודו (ה). להראות חשיבותו

שהוא כהן צית ומקיף לצורך ושלא לצורך: שמוסיפין לבז ציוס. ליטול

ממנה גתלים לקטורת של לפני ולפנים אבל קטורת של מוצח הפנימי הרי הוא כקטורת של כל השנה: של קיוס האש. שאם אין אש של מערכה גדולה מתגבר מוסיפין עליו מזה: אלא נסעלנו. שלא יתנו על מערכה של יתנו ולא הספיקו להעכל: להספס האלינא. להלית כהן אור מערכה גדולה: אלינא. קיסמיס דקיס: ורבי יוסי הספס אלינא מנא ליה. שמהא בראשו של מוצח ולא יתם על הרפסה ויעלס כשהן דולקין על המוצח: וכלני שרס. בלבוש בגדי כהונה: וכי פעלה על דעתך. מאחר שמהא למד מן האש על המוצח תוקד בו שיהא בראשו של מוצח כלום הוצרכנו למקרא זה להטעינה כהן וכי מעלה על לב שזר קרב לבגי מוצח והלא נאמר

(במדבר יח) אך אל כלי הקדש ואל המוצח לא יקריבו: אלא לימד על הספס האלינא שלא סהא אלא על ראש המוצח. ואידך קרא לקיוס האש אמא כרבי יוסי וכוהנה דכתיב

בזהאי קרא לגופיה אינרטיך לה שנתנית אש נריכה כהן ולא יעלנה זר וזרקנה למוצח: ורבי יהודה. אמר לך: אי מהספס. מהאש על המוצח כו' אע"ג דשמעינן מינה שהמהא בראש המוצח לא שמעינן דפסולה צור הוה אמינא קאי זר אלארעא ועמיד במפוחא: מנא ליה. דעל מערכה: נפקא ליה מואש. וא"ו דריש: אשר

על ראש המוצח. ואידך קרא לקיוס האש אמא כרבי יוסי וכוהנה דכתיב בזהאי קרא לגופיה אינרטיך לה שנתנית אש נריכה כהן ולא יעלנה זר וזרקנה למוצח: ורבי יהודה.

אמר לך: אי מהספס. מהאש על המוצח כו' אע"ג דשמעינן מינה שהמהא בראש המוצח לא שמעינן דפסולה צור הוה אמינא קאי זר אלארעא ועמיד במפוחא: מנא ליה. דעל מערכה: נפקא ליה מואש. וא"ו דריש: אשר

תוקד בו ור' יהודה ההוא להצתת אליתא הוא דאתא דתניא היה רבי יהודה אומר ימניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח מערכה לקיוס האש תלמוד לומר והאש על המזבח תוקד בו אמר רבי יוסי מניין שעושה הצתת אליתא מנא ליה נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לרבי שמעון דתניא ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח ^א לימד על הצתת אלייתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת דברי ר' יהודה אמר לו רבי שמעון וכי תעלה על דעתך ^ב שזר קרב לגבי מזבח אלא לימד על הצתת אלייתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח ורבי יהודה אי מהתם הוה אמינא קאי אארעא ועביד במפוחא קמ"ל ורבי מאיר איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מנא ליה נפקא ליה מואש ורבנן ווא"ן לא דרשי ורבנן איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מאי עביד להו ^ה מהדר להו למערכה גדולה דתניא מניין לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב

טרף בקלפי פרק רביעי יומא

מה.

רבי יוסי אומר בבא יום ג' והיום ד'. תימה בפרק שני דתמיד (דף כט.) תנן צירכו משם עלוי תאלנה וכו' ומוקי לההיא מתמינן כר' יוסי בפרק קדשי קדשים במסכת זבחים (דף נח.) והיכי מתוקמא כרבי יוסי והא קתני סיפא והליתו שמי מערכות ירדו

ובאלו לנשכת הגזית ולרבי יוסי הא קאמר בכל יום היו שם שלש דוחק הוא לומר סבר ליה כותמיה בחדא ופליג עליה בחדא וי"ל דלכתי הואי חדא לקיוס האש ולא קא חשבי אלא הכן תרתי דלמיין להדדי ומלמיין אומן ציחד ומחד קרא מפיח להו והקשה רבי אלחנן במוצח הנחשת שלא היה מקום מערכה אלא אמה כדאמר בפרק קדשי קדשים (דף סג:) ואמרינן נמי הסח גזירין שעשה משה ארכן ורחבן אמה א"כ כל הני מערכות היכא הוו קיימי ואריך לומר בזהמה של הילוך רגלי הכהנים והיו מסבצין המערכה גדולה עד הני מערכות: ורבי תעלה על דעתך שזר קרב אצא המזבח. הקשה רש"י לדידיה נמי תקשי דמוקי קרא להנחת אליתא הכהן למה לי וכי מעלה על דעתך שזר קרב כו' ומירן דאינרטיך מעוט דדרשין לעיל בסוף פרק קמא (דף כא:) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המוצח אע"פ שהאש יורדת מן השמים מזה להביא מן ההדיוט וסד"א שיהא כשר צור ואפשר דקאי אארעא וזריק אש של הדיוט למעלה וקשיא לן א"כ מנא ליה דלמא קרא להנחת אליתא דילמא כוליה קרא לנתינת אש דהדיוט וי"ל דא"כ לכתוב קרא ונתנו בני אהרן הכהן אש וערכו עצים על האש ואנא ידענא דנתינת האש על המוצח הוה מדכתיב וערכו עצים על האש המוצח למה לי אלא המוצח היא על המוצח למה לי אלא למידרש אש על המוצח להנחת אליתא שמצערתי אותה על המוצח ותימה לי והא ר"ש לית ליה ספסא דאפשר דקאי אארעא ועביד במפוחא א"כ לא הוה נריך הכהן לנתינת אש דהדיוט דליכא למימר כמו שפרש"י דאפשר דקאי אארעא וזריק דהא ר"ש לית ליה האי סברא וי"ל בזהא דהדיוט שפיר אית ליה דאפשר דקאי אארעא וזריק לה כיון דשל הדיוט היא אבל הנחת אליתא שהצערתי על המוצח לאו אורח ארעא למיעבד במפוחא ברחוק וקשה לי לר' יהודה והאש על המוצח תוקד בו להנחת אליתא שהצערתי על המוצח למה לי אש תיפוק ליה מונתנו בני אהרן אש על המוצח דהא רבי יהודה גמר מהתם הנחת אליתא שמהא בכהן כשר וכלי שרת וי"ל לא כתב והאש על המוצח תוקד בו לא הוה דרשין מונתנו אלא נתינת האש דהדיוט על המוצח ושתהא בכהן כשר וכלי שרת אבל הנחת אליתא לא דרשין אבל

סודרן

תוקד בו לא תבכה. פי' קאי אארעא ועביד במפוחא. כגון שעומד אדם בקרקע העורה ומנפה במפוח ארךך של בחושת וכיוצא בו במערכה שעל גבי המזבח ומשלבה. ור' מאיר דאית ליה מערכה רביעית לאברים ופדרים שלא נתאכלו מבער, דריש ו' דואש מדהוה ליה למכתב אש וכוית' ו'. ורבנן ו' לא דרשי אלא אברין ופדרין שלא נתאכלו מבערב

היה עו"שם באבוצע. כהן רית ביש אבז וסגן שעולים עם כהן גדול או שאר כהנים לביעוי להפך בנזירא או שום נזיר. לגמרי דמוקין לה בפרק (שני) [משעין] דזוחמ"ס [פו, א] בשירי, אבל היכא שלא נתעבלו כלל לא משוי חלות עיכול. ועוד דלעיל מיירי בפקטו מעל המוצח אבל לא פקטו נשרפין שם לגמרי כמו שעשית דהאיברים שגן לא האש נשרפין למחר. אלא איימר קד הצתת אלייתא שיא תתא אלא בראשו של מזבה. והכן דכתיב בנתינת אש, פי' רש"י דקמ"ל שלא זרקס וז' על המזבח. ואין שאן כהן להקשות לפני מלך בשר ודם אין עשוק מן כו'. ורבינו אומר [ד]בפ"ב דזוחמ"ס [יח, א] דרשין מויה כהן כבאיטו. וא"ת לר' יהודה אמתי אינרטיך מתי קרלה, מהאי קרא דזונת מפיחן כולה מילתא דכתיב ביה כהונה וראשו על מזבח. וי"ל דעל המזבח דהאי קרא אמא לרשא אחריטי. ורבנן וי"א דרשי. פי' ר' יהודה ור' יוסי. מה שנקשים דר' יהודה [הא] דרש וי"א הכא ובעלמא (הא) דרש להו פירשמי בטסעדרין ובערכין ובתמורה.

היום עו"שם באבוצע. כהן רית ביש אבז וסגן שעולים עם כהן גדול או שאר כהנים לביעוי להפך בנזירא או שום נזיר. לגמרי דמוקין לה בפרק (שני) [משעין] דזוחמ"ס [פו, א] בשירי, אבל היכא שלא נתעבלו כלל לא משוי חלות עיכול. ועוד דלעיל מיירי בפקטו מעל המוצח אבל לא פקטו נשרפין שם לגמרי כמו שעשית דהאיברים שגן לא האש נשרפין למחר. אלא איימר קד הצתת אלייתא שיא תתא אלא בראשו של מזבה. והכן דכתיב בנתינת אש, פי' רש"י דקמ"ל שלא זרקס וז' על המזבח. ואין שאן כהן להקשות לפני מלך בשר ודם אין עשוק מן כו'. ורבינו אומר [ד]בפ"ב דזוחמ"ס [יח, א] דרשין מויה כהן כבאיטו. וא"ת לר' יהודה אמתי אינרטיך מתי קרלה, מהאי קרא דזונת מפיחן כולה מילתא דכתיב ביה כהונה וראשו על מזבח. וי"ל דעל המזבח דהאי קרא אמא לרשא אחריטי. ורבנן וי"א דרשי. פי' ר' יהודה ור' יוסי. מה שנקשים דר' יהודה [הא] דרש וי"א הכא ובעלמא (הא) דרש להו פירשמי בטסעדרין ובערכין ובתמורה.

עין משפט

גבי מצוה

א [מיי] פ"ד מהלכות תפלה הלכה יג טו"ש"ע א"ח סימן קסח סעף יח:
ל ב ב ג מיי"י פ"ב מהל' עבודת ויהי"כ הל' ה:
ל ב ד מיי"י פ"ב מהלכות תפלה הלכה ד ופ"ב מהל' עבודת ויהי"כ הלכה ה:
ב ה מיי"י פ"ב מהלכות תפלה הלכה ה:
מ א ו מיי"י שס:
מ ב ז שס הלכה ט:
מ ג ח שס הלכה ה:
מ ד ט שס הלכה ה:

מוסף רש"י

כל ההנוויות. שמוכרים שם הזהב (מנחות כט.). מוקדה. לשון מנורת עולם וכן מוקד (עזרי ג.). זו מערכה שניה של קטורת. ולימדך שמהא על מוצח התירון ומשם יכניסו גתלים על הפנימי (שם). להצתת אלייתא. הנחת קיסמיס דקיס אש הולך להלית על המוצח בזהמה של המערכות, כגון שקריה מן המערכות כללית שנקרפה כל המזכרה (עזרי דה.). ובכלי שרת. שיהא לטב כגדי כהונה ארבעה אס כהן הדיוט הוא, ואם כהן גדול הוא שמונה, שגרי לאמר כהן הכהנים וכל מקום שנאמר בני אהרן הכהנים כההנים שמעם, כנגדי כההנים (שם).

רבינו חננאל

רב אשי אמר חמשה הן ובכל אחד יש בו הוב והוב טוב. בכל יום היה מקרי מנה, כי בכל יום היה מקטיר במזבח הקטרת מנה, חציו בשחרית וחציו בין הערבים, דגרסינן בכריתות פרק א' ת"ר קטרת היתה נעשית שס"ח מנה, שס"ה מנה כנגד ימות החמה מנה בכל יום, שלשת מנין שמהן כהן גדול מכניס מלא חפנים ביום הכפורים, והואשר ניתנין לאומנין בשכרן. ת"ר קטרת הוה מחזירין אותה למכשת פרימין בשנה, בימות החמה בחרה כדי שלא תתפוש. בימות הגשמים צוברת כדי שלא תפוג ריחה. בכל יום היו שם ד' מערכות והיום ח' דברי ר' מאיר כו'. תנו רבנן בכל יום ויום שם (ה') [ד'] מערכות והיום ה'. מערכה גדולה ומערכה של קטרת ומערכה של קיוס האש ומערכה לאברים ופדרין שלא נתעכלו מבערב ומערכה שמוסיפין בו ביום. כולי עלמא ר' יהודה ור' יוסי ור' מאיר כוליהו שוין בשתי מערכות, שנאמר העולה על מוקדה על המזבח כל היללה לו מערכה גדולה. ואש המזבח תוקד בו, זו מערכה שנייה של קטרת. ור' יוסי ור' מאיר דאית ליה מערכה שלישית לקיוס האש, מפיח לה מדרבתי והאש על המזבח תוקד בו, ור' יהודה דלית ליה מערכה בפני עצמה לקיוס האש, מפיח להאי קרא להצתת האלייתא והיא הלהבת עצי המערכה שלא תהיה אלא בראשו של מזבח, שנאמר והאש על המזבח

^[1] עיין במוס' תגיגה ג: ד"ה שאל נגע כו' כי שם הדגרים מנאחשים. ש"י.